

Naš boj se nadaljuje, izjavlja La Follette.

Izguba ene bitke v dolgem boju je le incident v toku dogodkov, ki ne sme oplašiti progresivcev. Takoj se je treba pripravljati na prihodnjo bitko. Progresivne sile niso premagane, temveč le zadržane za nekaj časa. La Follette ostane v tem boju do smrti.

Vroč boj v Severni Dakoti in Minnesoti.

La Follette se še tope za elektoralne glasove v Severni Dakoti; drugod je izgubil bitko.

Fargo, N. Dakota, 6. nov. — Slabo vreme, sneg in burja, ki dela zamete, ovira poročila o volilnem rezultatu iz farmerskih distriktov North Dakote. Kakor kažejo novejši glasovi, ki prihajajo izključno s kmetij, so severnodakotski farmerji v veliki večini volili La Follette in domače kandidata Nestranske lige.

Na podlagi prvih glasov je imel Coolidge večino, toda ta večina je vsako uro manjša, odkar prihajajo glasovi iz farmerskih distriktov. Vse kaže, da bo La Follette imel pet elektoralnih glasov v North Dakoti.

Glasovi iz 1575 volilnih distriktov izmed 2160 so razdeljeni takole: Coolidge 79,316, La Follette 67,363 in Davis 13,608.

V bitki za governerski stolec je zmagal kandidat Nestranske lige Arthur G. Sorlie.

Minneapolis, Minn., 6. nov. — Volilni izid v Minnesoti je presenetil progresivce, ki so računali na gotovo zmago v tej državi. Volitve predsednika v 686 distriktih izmed 3607 so izpadle kot sledi: Coolidge 361,618, La Follette 281,368, Davis 76,047; po tem izidu ima Coolidge približno 80,000 glasov večine nad La Follettom. Glasovi, ki še manjkajo, ne morejo več izbiti te večine.

Se večje presenečenje je zbudil očitven poraz senatorja Magnusa Johnsona. Po dosedanjem nepopolnem izidu ima Johnson 309,200 glasov, njegov republikanski nasprotnik Thomas D. Schall pa 330,822, torej okrog 21,000 glasov večine. Johnson sicer upa, da še premaga to večino, ampak bolj težko.

V governerski bitki je zmagal republikanec Christiansen, ki je porazil farmer-laborita Floyd Olsona s 43,000 glasovi večine.

Des Moines, Iowa, 6. nov. — Senator Smith W. Brookhart, progresivec, je vsakekor poražen v boju z demokratom D. F. Steckerom. Po najnovejšem poročilu je Brookhart v manjšini za okrog 4000 glasov. Štetje glasov je malone že končano.

Železniški magnatje v Iowi so vodili proti Brookhartu naravnost divji boj in kakor izgleda, je moč denarne močnje zmagala.

ŽENE V ZBORNICAH.

Mnogo žensk je izvoljenih v legistaturo, ena v kongres. Dve governerki. Prva žena v havajski zbornici.

Washington, D. C., 6. nov. — Kolikor je doslej znano, bo zopet ena žena v nižji zbornici kongresa. To je mra. Mary T. Norton, demokratinja iz New Jersey.

V Wisconsinu so izvoljene tri ženske v državno legistaturo. V Južni Dakoti so izvoljene štiri v legistaturo. Nekaj je izvoljenih tudi v raznih drugih državah.

Država Texas je dobila governerko, ravnotako država Wyoming.

Na Havajskem otočju je izvoljena prva ženska, Havajka, v zakonodajno legistaturo.

Volitve na Portoriku.

San Juan, Portoriko, 6. nov. — Trije socialisti so izvoljeni v portorikansko zbornico. Eden je v senatu, dva v nižji zbornici. Drugače je zmagala stranka Alijanca, katero so se združile vse kapitalistične stranke proti socialistom in naprednim republikancem.

Pregled dnevnih dogodkov.

Volitve.

V treh državah še ni znan izid predsedniške volilne bitke. Stara garda ne bo imela absolutne kontrole nad kongresom; progresivni blok ostane.

Srdita bitka za senatske mandate v Minnesoti in Iowi.

Socialisti v Illinoisu so dobili okrog 50,000 glasov.

La Follette je zmagal v Clevelandu, O.

Mnogo žensk je izvoljenih v zbornice; dve governerki.

Drugi ameriški dogodki.

La Follette je izjavil, da se boj nadaljuje.

Socialisti ostanejo v progresivni koaliciji.

Kapitalistični interesi delajo račune za nadaljno iskoriščanje.

Inocentstvo.

Angleški in francoski nazadnjaki pozdravili volilni izid v Ameriki.

Radič je baže izvojeval avtonomijo za Hrvaško.

Nova kitajska vlada izgnala bivšega monarha in mu zaplenila palačo.

Socialisti ostanejo v napredni koaliciji.

Tajnik stranke v Illinoisu pravi, da so socialisti dobili v tej državi 50,000 glasov.

Chicago, Ill., 6. nov. — Socialistična stranka v okraju Cook in državi Illinois, ki je toplot podpirala La Follette-Wheelerjev predsedniški tiket, ostane v progresivnem gibanju radi harmonije. Tako je večerj dejal W. R. Snow, tajnik stranke v državi in okraju Cook. Snow je tudi rekel, da je socialistični državni tiket dobil okrog 50,000 glasov.

Konferenca za progresivno politično akcijo bo imela konvenecijo v prihodnjem januarju v Chicagu. Od te konvencije je odvisno, da li socialistična stranka ostane v progresivni koaliciji ali pojde dalje svoje pot kakor je delala prej.

Volilne komisije še niso dale nobenega poročila o glasovih, ki so jih dobili socialistični kandidati. Ravno tako še ni od nikjer nobenega poročila o glasovih komunističnega kandidata Fosterja.

Samo dve državi sta še dvomljivi.

Severna Dakota in Nova Mehika še nista končali bitke. Izid v drugih državah je zdaj znan.

Helena, Mont., 6. nov. — Boj med Coolidge in La Follettem v Montani še ni končan. Coolidge ima do zdaj okrog 5000 glasov večine, toda izid je znan le v 716 volilnih okrajih izmed 1500.

Coolidge ima 50,633, La Follette 45,374, Davis pa 24,470.

Washington, D. C., 6. nov. — Elektoralni glasovi stojijo danes zjutraj takole:

Coolidge 374, Davis 136, La Follette 13.

Dvomisljivi glasovi: 15.

Dve državi še nista do tega časa prijavili popolnega volilnega rezultata. To sta North Dakota in New Mexico; prva ima 5, druga 10 elektoralnih glasov. V North Dakoti se tepeta Coolidge in La Follette, v Novi Mehiki pa Coolidge in Davis. Vse kaže, da v prvi zmagala La Follette, v drugi pa Davis. Coolidge še vedno ostane 374 elektoralnih glasov, kar je 108 več kot jih potrebuje za izvolitev.

10,000 nezgod v Londonu v treh mesecih.

London, 6. nov. — Na ulicah v Londonu se je v zadnjih treh mesecih pripetilo 10,000 nezgod, med katerimi je bilo 124 smrtnih slučajev. Avtomobili so povzročili največ nesreč, namreč 5974, med temi 56 smrtnih. Motorekiji so ubili 26, omnibusi 41 in električne kare 2 osebi.

PROGRESIVCI OBDRŽE SVOJ BLOK V KONGRESU.

Na podlagi dosedanjih poročil ne bo imel Coolidge absolutne večine v svojem zbornici. Demokrate in progresivci so še vedno v premoči.

V SENATU JE STARA GARD NA BOLJSEM.

Washington, D. C., 6. nov. — Absolutna večina republikanske stranke v kongresu je do danes še vedno na papirju. Iz mnogih kongresnih distriktov še ni zanesljivih poročil in danes se še ni dalo ve, kako bodo stranke porazdeljene v bodočem kongresu.

Do danes zjutraj so bili prijavljeni rezultati iz 390 kongresnih distriktov; vseh distriktov je 435. Od teh imajo republikanci 218, demokrate pa 170, ampak med republikanci so vsi ti La Follette-je in insurgentje, progresivci, ki so kandidirali na republikanskem tiketu in bili izvoljeni. Iz Minnesote prideta najmanj dva farmer-skodelavaka kongresnika.

Na podlagi dosedanjega izida volitev so republikanci pridobili 20 mandatov v nižji zbornici, izgubili pa štiri, torej so na boljšem za 16 sedežev.

Kakor danes izgleda, bo v kongresu zopet samo en socialist. Večraj so poročali, da so izvoljeni trije socialisti v kongres, dva iz Milwaukeeja in en iz New Yorka, danes pa še poročajo, da je izvoljen samo Berger v Milwaukeeju. Debil je 32,124 glasov, njegov nasprotnik Braun pa 31,738; Bergerjeva večina znaša 396 glasov.

V senatu izgleda boljše za staro gardo in slabo za progresivni blok. Do sedanjih poročil sta poražena senator Brookhart iz Iowe in farmerakodelavski senator Magnus Johnson iz Minnesote. Johnson niti Brookhart še nista priznala poraza, toda vse kaže, da ostaneta v majhni manjšini. Potemtakem bo v prihodnjem sebatu le en farmer-laborit, to je Henrik Shipstead iz Minnesote.

Senat je dobil še enega milijonarja. Jesse H. Metcalfe, tovarnar in bankir v Rhode Islandu, je izvoljen.

Zakaj ne morejo ruski ubežniki domov.

RADI BI ŠLI DOMOV, PA NE MOREJO.

Vzrok: Nekateri države še niso priznale Rusije.

Montreal, Can. (Fed. Press.) — Na tisoče ruskih političnih ubežnikov se ne more poslužiti amnestije, ker Amerika ni priznala ruske vlade. Amnestija za nasprotnike ruske vlade postane pravomočna ob sedmi obletnici sedanjega režima.

A. A. Jazikov, izredni zastopnik Rusije v Kanadi, je razložil za zastopnikom Federalizirane tiska, da se amnestija (če Rusov, prebivalcev v deželah, ki so pristale na diplomatsko priznanje sovjetske vlade v Rusiji. To izključuje na tisoče pripadnikov Denikina, Kolčaka, Judenčeva in Vrangla, ki zdaj žive v prognanstvu v Ameriki. Prostaki in podčastniki protirevolucionarnih armad so posebej omenjeni v amnestiji. Z oficirji, ki so prišli za orožje proti Rusiji se bo ravnalo posebej.

Jazikov pravi, da amnestija samaneobi pokazuje, da je nov red postal v Rusiji tako močan, da ga je nemogoče strmo glavi. Vse osebe, na katere se nanaša amnestija, bodo prejele potne liste, ako se hočejo vrniti domov in ki se priklase pri zastopniku Rusije po sedmem novembru t. l. in pred 7. junijem prihodnjega leta.

Anglija zgradi največje zračno ladjo.

London, 6. nov. — Kakor javljajo iz krogov prihodnje konservativne vlade, namerava Anglija zgraditi cepelin, ki bo dvakrat večji kot je ameriški ZR-3.

Radič ima glavno besedo v Jugoslaviji?

Is Sofije javljajo, da je Radič izvojeval avtonomno republiko za Hrvaško.

Sofija, 5. nov. — (Poroča Konstantin Stefanov.) — "Nori" Radič, kakor ga enično imenujejo njegovi srbski nasprotniki, ki je bil še begunec v tujini, je danes brez malega gospodar situacije v Jugoslaviji.

Ni znano, da li je Radič pomagal k padcu Pašića, diktatorja politične situacije v Jugoslaviji in predstavnik srbskega imperijalizma, dejstvo pa je, da je Radič danes na čelu avtonomne Hrvaške in vodilna osebnost v jugoslovanski Evropi.

Radičeva zmagala na Hrvaškem, kjer je izvojeval avtonomijo vključ Pašićevi centralistični ustavi, je navdušila ostale jugoslovanske narode in jim dala upanje, da tudi oni izvojujejo enake pravice. Prvi korak za pravo, združeno Jugoslavijo je storjen, ampak Radič še ni dovrnil naloge, katero si je naložil.

"Edina rešitev sedanje bolee Jugoslavije, katero je skrupulac eksultant Pašić, je svobodna in prava jugoslovanska federacija, v kateri bodo Slovenija, Črna gora, Bosna in Macedonija avtonomne enote kakor je Hrvaška," je dejal Radič te dni. Njegova naloga je, je rekel, da se tem deželam pribori avtonomijo.

Radičovo gibanje na Hrvaškem je še dobilo odmeve v drugih krajih Jugoslavije. Bojniki zdaj izjavljajo, da oni niso Srbi in hočejo avtonomijo; Macedonci in Črnogorci, ki so še dolgo časa v revolti, zahtevajo osvoboditev od "centraliziranega begradskega despotizma".

Velika večina Jugoslovancev je pokazala, da želijo federativno državo, v kateri ne bo podanih narodov. In vodja tega gibanja je "nori" Radič, ki je pokazal na Hrvaškem, da ni le moč besede, temveč tudi moč dejanja.

Bivši kitajski cesar izgnan iz palače.

Krščanski general Feng je pomočnik s sadnjimi ostanki monarhije. Nova vlada ima boljševiske tendence.

Peking, 6. nov. — Zadnji ostanki kitajske monarhije so izginili večerj. Krščanski general Feng-juhuang, ki je s pučem končal civilno vojno, je ukazal izgnati bivšega kitajskega cesarja Hsuan-tunga in njegovo ženo iz cesarske palače. Vojaki so okupirali celo "prepovedano mesto" in izgnali iz palače vse prebivalce, samo dve stari konkubini sta ostali.

General Feng je velel zapleniti vse imetje v cesarski palači kakor tudi konje, avtomobile in druge premoženje bivšega predsednika Tsaokuna. Feng je naznanil, da nova vlada rabi palačo za svoje prostore.

Bivši monarh je sicer imel pogodbo z republikansko vlado, ki je bila podpisana ob času abdikacije, da sme obdržati palačo kot svojo zasebno last, toda sedanja vlada je sklenila, da se ta pogodba revidira. Bivši monarh za vse izgubi cesarski naslov in premoženje, kar ga ima, postane last ljudstva.

Tujezemski diplomatje in pristaki bivšega diktatorja Vupefuja smatrajo osvoboditev "prepovedanega mesta" za boljševiske čin. Nova vlada ima, pravijo, boljševiske cilje. Sovjetski poslanik Karaban ima dnevne sestanke z generalom Fengom in drugimi voditelji novega režima. Dr. Sun-jatsen, predsednik južnokitajske republike in prijatelj sovjetske Rusije, je bil povabljen na konferenco za temeljito reorganiziranje kitajske republike. Konferenca se vrši v Pekingju.

VRHNE.

Chicago in okolice: V soboto večidel oblačno in mrzlo. Severni veter. Solnce izide ob 6:28, zaide ob 4:59.

BIZNIŠKI INTERESI ŽE DELAJO RAČUNE.

PRIČAKUJEJO DOBRE PROFIT.

In znižanje dohodninskega davka na velike dohodke tudi.

Chicago, Ill. — Kapitalistična trobila so že zapeta pesem, da je nevarnost minila, ki je ugrožala veliki biznis. Volitve so končane modrujejo šmoki, nevarnost progresivne koalicije je minila in pričakuje se, da bo predsednik Coolidge imel večino v kongresu, ki ga bo podpirala.

To pomeni, nadaljujejo šmoki, da se bo akosi štiri leta nadaljevala Coolidgeva politika in da se eksekutivni departamenti ne bodo umešavali v biznis. Zakonodajni program uprave pomeni, da se naj biznis pusti kolikor mogoče v miru. Zagotovljeno je, da bodo upravni departamenti kot trgovski in zakladniški departament sodelovali v sporazumu s biznisom.

Nato šmoki pripovedujejo, ako bi bile volitve drugače izpadle, da bi pomenilo "ohlajenje" biznisa.

Zanimivo je, da šmoki priznajo, da so predstavniki raznih bizniških skupin izrazili, da so zadovoljni s delom zakladniškega tajnika Mellona in trgovskega tajnika Hooverja. Obljube postajo, da bo zakladniški tajnik a pomočjo predsednika Coolidgea zopet priporočili, da se znižajo dohodninski davki na ogromne dohodke velikega biznisa.

Šmoki vzklikajo in pravijo: Tréne enee so šle kvikko.

Nikjer ni besede, ki bi povedala, da so se povišale tudi delavske mezdé.

Poročila iz yehodnih mest govoré nasepote. Na vzhodu se pričakuje velika ofenziva tekstilnih baronov za znižanje delavske mezdé. To je seveda začetek ofenzive in če se obnese, ji sledi ofenziva v vseh panogah industrije.

Večja draginja in nižje mezdé! To je program velikih bizniških interesov, ki se zdaj šušijo varno po volilni zmagi. To pomeni, da bo delovno ljudstvo po štirih letih bolj obubošeno, privatni bizniški interesi pa premožnejši.

Tu ne pomagajo zdihovanja in tožbe o trdih časih za delovno ljudstvo.

Ljudstvo je samo tako hotelo. Dalo se je premotiti od dobro plačanih profesionalnih političarjev. To govori, da je še veliko nevednosti med delovnim ljudstvom, katero bo treba odpraviti, da ljudstvo doseže uspehe v svojo korist. Predsedniška volilna kampanja je končana in pripraviti se je treba za volilno kampanjo v letu 1928, da si delovno ljudstvo pribori precejšnje število kongresnih mandatov. Odlašati se ne sme s pripravi za bodočo kampanjo, kajti uspehi so odvisni od dobre organizacije in dobro organiziranega tiska.

Delovno ljudstvo je sicer dobro zarezalo v domeno privatnih bizniških interesov pri predsedniških volitvah. In to je bilo vse, kar je ljudstvo lahko pričakovalo. Kdor je pričakoval zmago delovnega ljudstva, ni poznal političnega položaja. Kadar bodo vsi glasovi pretekli, tedaj se bo doznalo, da je bilo okoli pet milijonov glasov oddanih za stvar delovnega ljudstva in to je dosti lepo število, da delovno ljudstvo ustvari močno stranko, ki bo v bodočnosti bojevala boje na političnem polju v njegovem interesu in končno premagala ljudske sovražnike.

Angleški toriji veselí Coolidgeve zmagé.

London, 6. nov. — Londonski torijski listi so s kričnimi naslovi naznanili "veliko zmago konservativne misli" v Ameriki. Listi pišejo, da se bosta Amerika in Anglija lahko razumeli, ker sta Baldwin in Coolidge enakega mišljenja.

Paris, 6. nov. — Francoski reakcionarji so pozdravili volilni rezultat v Združenih državah. Veseli so, da je pogrčel La Follette, ki je po njihovem mnenju drugi Herriot in prijatelj Nemčije.

PROSVETA
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cena glasilov po dogovoru. Rokopisi ne se vršajo.
Narodnina: Zedinjena država (Ivan Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in na inozemstvo \$2.00.
Naslov na vso, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2827-28 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi: 7. pr. (Oct. 31-24) poleg valnega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetila je pravilno, da se vam ne ustavi list.

KOLIKO JE VREDNO ŽIVLJENJE DELAVCA?

Kadar gre za profit, ni življenje delavca vredno rdečega centa. To potrjuje vsakdanji dogodek. Ne mine dan, da delavci niso žrtvovani moholu — profitu. To se zgodi v tovarnah, na železnica, v rudnikih, pri plavžih, sploh povsod v podjetjih, v katerih se producira zaradi profita.

Ali tako zločinsko še ni nobeno kapitalistično podjetje žrtvovalo delavskih življenj kot Ethyl Gas korporacija. Polovico delnic te korporacije lastuje Standard Oil družba v New Jerseyju, drugo polovico pa General Motor korporacija.

Ta korporacija se je pečala s produkcijo tetra-etila, ki naj bi služil za mešanje z gazolinom. Tako pomešan gazolin ima lastnost, da odvzame avtomotorju sunke in povzroča njegovo moč.

Izgledi so bili tukaj, ako se iznajdba obnese, da bodo profiti izredno veliki. Kadar pa kapitalisti slišijo o velikih dobičkih, hitro organizirajo kompanijo in prično izkoriščati novo iznajdbo. In tako se je organizirala Ethyl Gas korporacija.

Pred dvema letoma je dr. Landell Henderson, profesor fiziologije na univerzi v Yalu, posvaril General Motors korporacijo, da je ta snov izredno nevarna za tistega, ki jo producira ali rabi, ker povzroča svinčeno zastrupljenje. Svinec zaide skozi pluća hitro v kri in napade možgane in živčni sistem. Kdor je otrovan, ne ozdravi nikdar popolnoma.

Korporacija se ni zmenila za taka svarila. Pohlepnost po večjem profitu je bila tako velika, da so kapitalisti organizirali korporacijo in pričeli s produkcijo nevarne snovi.

Posledice niso izostale!

Delalo je tri in trideset delavcev. Pet delavcev je zbolelo. Bolezen se je razvila v blaznost, nakar je nastopila smrt. Enajst delavcev je zbolelo kasneje in prepejali so jih v bolnišnico.

Zdaj so nastopile šele oblasti in prepovedale izdelovanje nevarne snovi.

Korporacija se izgovarja, da so bili delavci posvarjeni, da je snov nevarna. Ako bi morali ravnatelji kompanije sami delati poizkuse s takimi nevarnimi snovmi, dokler ne prepričajo sveta, da niso škodljive človeškemu zdravju, bi nikdar ne prišlo do poizkusov in življenja delavcev bi ne prihajala v nevarnost.

Varnost je prva reč na svetu, so si mislili kapitalisti in odločili so se, da sami ne bodo tvegali svojih "dragocenih" življenj, ampak tveganje življenj prepustili delavcem, za kar jih nagradijo z beraško napojnino, ki jo imenujejo delavsko mezdo. Če jih pa poleg še posvare, da je snov nevarna, so pa storili že več kot svojo dolžnost.

Ako bi živeli v pravni državi, bi kapitalisti prišli pred sodišče zaradi umora, ker so vedoma in izgovor pohlepnosti po dobičku odkazali delavcem delo, o katerem so vedeli, da jim povzroči strašno bolezen, kateri navadno sledi smrt. V tem slučaju nimajo prizadeti kapitalisti najmanjšega zagovora, kajti pripoznan znanstvenik jih je posvaril, da naj ne prično producirati smrtonosnega produkta. Kapitalisti se pa niso brigali za svarilo in pričeli so s produkcijo nevarnega produkta, dokler ni bilo mrtvih pet delavcev, enajst odpelanih v bolnišnico in niso oblasti prepovedale izdelovanje smrtonosnega produkta.

Ako bi oblasti ne prepovedovale izdelovanja produkta, bi produkt še nadalje producirali. Pogrebniški bi imeli veliko dela, kapitalisti pa velik dobiček. Delavcev bi ne zmanjkalo, saj sedaj v dobi kapitalistične prosperite stoji vedno veliko število brezposelnih delavcev pred tovarnami, ki čakajo na delo.

Kapitalistični gospodarski sistem ostane v zgodovini človeštva uvekovečen kot najbrutalnejši in krvoločnejši gospodarski sistem, ko so žrtvovali vsaki dan nekaj stotin delavcev molohu — profitu.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Bellingham, Wash. — Naj mi bo dovoljeno malo odgovoriti na številne dopise rojakinje Marije Sinkovec iz Brezzy Hills, Kansas. Kakor sklepam iz pisanja, se ona po svojih dopisih res smatra za voščo, saj če se hočemo kaj naučiti, moramo njo poslušati, kakor ona priporoča.

Ta dopisovalka iz Kansasa odgovori malce vsaki in kaj anabaptisti; malokatera more nji ustrezati. Ali se še spominjate, ameriške Slovenke, kako je bila rojakinja iz Kansasa pri pisanju o družinskih razmerah zelo aktivna pri poročanju za potrpljenje? Zato pa je danes svet kakor na glavi, ko vse tako voljno pretrpimo in čakamo, da se bo samo naredilo boljše ali da se bo naredil kak čudež. Treba je delovati za izboljšanje in splošen preobrat današnjega gnilega družabnega reda, pa ne trpeti. Zakaj pa ne potrpije oni, ki učijo potrpljenja? Zna jo si pomagati in vedo, da je boljše jesti meso kot pa pečeno repo.

Le pogledimo, kako se rojakinja sama zaveda tega, ko priporoča potrpljenja. Ona ni mavela potrpeti v starem kraju kakor so druga, ampak je poskušala najti boljše mesto v Ameriki. To je prav, ki nam dokazuje, da vsi želimo boljše in ne maramo potrpljenja, temveč delovanja naprej. Če bi bile to res, bi ne prišli tisoč v Ameriko. Potem pa naj pride kdo s nauki okoli, da je treba potrpljenja, ko mišče ne verjame, da je potrpljenje uspešno in opravičljivo. Nezasodoljnost je naša realnost, ker na ta način si pomagamo do boljšega. Če bi bili zadovoljni, bi si ne prizadevali izboljšati ničesar, pač pa voljno trpeli vse, kar bi bili zadovoljni. Nezasodoljnost je tisto, kar povzroča daljše delovanje in napredek v človeški družbi. O potrpljenju pa vemo, da ni za nas, ker s njim ne pridemo nikamor. Ne dajmo se torej ugnati od takih, ki priporočajo potrpljenje, ako hočemo doseči boljše življenjske razmere. Bogaštvo v rokah peščice ljudi in siromaštvo ogromnih mas pač ni nič drugega kakor posledica naukov, katere so učili učitelji potrpljenja.

Bodimo proti vsaki krivici in ne potrpijmo ničesar, kjer le vidimo, da je mogoče izboljšati in odpraviti krivico. Nezasodoljnost ljudi bo tudi povzročila, da bo šla vsaka nadvlada posameznikov, ki se drži samo še tam, kjer ljudje potrpijo.

Pozdrav zavednim ženam in možem. — F. J.

Collinswood, Ohio. — Že nad eno leto imamo priliko opazovati tukajšnje gibanje raznih elementov in namenil sem se že velikokrat omeniti kaj o mojih vtisih iz kratkega bivanja v Ameriki.

Cimdalje opazujem, tembolj se mi bude spominati na otročja leta, to je na čase volitev državnega, državnega poslanca ali župana. Takrat seveda nisem razumel, zakaj so bili razni gospodje na dneve volitev tako radodarni, da so kar sode vina postavili na dvorčice in s tem lovili glasove med ubogim in nezavednim ljudstvom. Česa so zmožni razni hujšači pod okriljem oznanjevalcev svete vere, naj služi sledeče: Bilo je ob volitvah in ker je bil takratni učitelj liberalen ter kot tak neveden in škodljiv cerkvenim interesom pri volitvah, so napadli nabujkani in napojeni občani njegovo gostilno in goste, uničili opravo, razbili okna, požgali trte. Kaj bi se bilo njemu zgodilo, če bi bil prišel plašan in nabujkani drhali v roke, si lahko vsek predodi.

Posledice so bile, da je veliko število občanov bilo sojenih od tri do dve leti ječe. Hujkanje je bilo ono aredativo, ki je prineslo trpljenje jetnikom, njih ženam, otrokom in domovanjem, katerih trpljenja je olajševal čeprav liberalni učitelj s tem, da je oprostil, ali skuhal oprostiti svoje napadale. Duhovni so prepovedovali pod smrtnim grehom dotakniti se liberalnega čtiva, ampak ko ga priamono prinese, da ga vsaka krivica člena prime s klečami in odnese na ogenj.

Cerkovnik, ki se je udeležil liberalnega shoda, je bil izključen za deset let na stredi pri maži.

Taka in silna dela so bila namenjena bogu v čast in ljudstvu v izobrazbo ter avličanje.

Vse to se še danes dogaja po raznih bolah in cerkvah in celo tukaj v Združenih državah, kjer je jamčena vsakemu svoboda. Človeku vcepilo neke nejasnosti v glavo in potem moraš verjeti. Ta

ko se je na primer nekdo pri nas izrazil: "Jaz podpiram cerkev, ker sem krščen." — Nisem prot temu. Svoje daš komur hočeš, to da kaj bi bilo na primer, če bi bil Kristus rekel: "Jaz podpiram tempelj, ker sem v njem obrezan." Če bi se vsakdo ravnal po tem, bi danes nihče ne prevzimal dvajset do stoletdeset milijonov, kajti vsakdo bi naredil kot Hristjani.

Postaja Sv. Peter na Krasu je na tleh vasi Hraatja, po čemur bi morala biti tudi postaja imenovana, a ker so Hraatji takrat smatrali vlak za brezbožno sredstvo, niso hoteli imeti nobenega stika s novo stvarjo. Zato danes imo Sv. Peter na Krasu. Istotako je bilo radi proge, ki je imela teči na Reko. Neumnosti so napravili kmetje s tem, da so napadli komisije (zopet vpliv iz cerkve), kar škoduje in bo škodovalo še poznim rodovom.

Slučaj, kot se je zgodilo tu, da je cerkvenik nasprotoval v cerkev stopiti z ameriško zastavo s znakom S. N. P. J., dokazujejo, kako je ljudstvo zapeljivano in se nezavedno izpostavlja nevarnostim, ki nasadnje vodijo v neprimilke in kazni.

Naj omenim tudi majski shod K. S. K. J. Bil sem od začetka do konca in dvorano sem zapustil s polno glavo hujkajočih besed. Vse to je imelo isto smer kot nekaj v starem kraju. Eden duhovnih početov je dejal: "Ti si morda dober kristjan, hodiš v cerkev in izpolnjuješ nje zapovedi, a vse zaman, ker čitaš ono umazano cunjico in zanjo zmečeš dolarje, dočim v cerkev daš po centih." Torej tudi tukaj greš; kdor čita drugo kot cerkvene liste. Pa kaj bi pisal o tem, ko so dosti jasne besede: "Na glejte, kaj mi delamo, pač pa, kaj govorimo."

Ljudstvo ne sme štiti necerkvenih listov, ne sme posegati necerkvenih shodov, ne obiskovati raznih predavanj, kajti tam live, kaj je ona tajinstvena oseba o raznih dogmah, ki so še za pripravega človeka toliko dvomljive, a so znanstveniki dokazali vedno tvorjenost, kar vse škoduje cerkvenemu slepenju.

Zakaj ni proglašeno za greh, če čita človek necerkvenega misleja cerkvene liste?

Na označenem shodu so vztrajno ponavljali, da v S. N. P. J. so skoro stodoletno zapeljani katoličani, kar da dokazujejo pogrebni oglasi v naprednem časopisu, da skoro vsak član S. N. P. J. je bil katoliškega pogreba.

Gospodje, ali so oni pravi katoličani? Mar je otrok, ki slučajno uniči življenje drugemu otroku, morilec? Upam, da ni sodnika, ki bi petletnega otroka obsodil na smrt radi umora. Isto bi morali upoštevati radi vere, kajti otrok, ki je do deset dni star, ne more biti odgovoren za kret, ker so ga krtili brez njegove vednosti. Potemtakem so pravi kristjani, ki se v polnih letih ter pri zdravi pameti pustijo podeliti krst. Kar se pa tiče pogrebov imamo v dokazovanjem jasen dokaz, da pri S. N. P. J. nima nič proti temu, če kdo ne moli in ne hodi v cerkev ali k spovedi, kar je pri njih pretpostavljeno in kaznivo. Če bi ljudje vedeli, da se bodo božji namestniki s njimi prepirali, ko bodo ležali v krsti in to celo za njim stroške (kajti duhoven je plačan za pogreb), bi se število katoliških pogrebov gotovo skrčilo.

Krasen je bil govor na majskem shodu K. S. K. J. tudi govornika, ki je bil predstavljen kot častnik. Orisal je, kako so vlačili slovenske sinove in očete celo iz cerkve in jih gnali na fronto. Da, žalostno je bilo to, kdor je skušal, a najžalostnejše pri vsaj žalosti, da so duhovniki raz leze z krščenjem v roki blagoslovljali taka početja in jih v cerkvah oznanjevali kot početja dolžnosti in pravice božje. Od duhovnov, od katerih bi pričakovali, da bodo oznanjali mir kot božji namestniki, se je slisalo le navdušenje za vojno, povesti, kako lepo je umreti za cesarja in domovino. Po smrti, če si bil dober vojščak — morilec, si bil zaslužen za nebesa.

Opisovali so usmiljenost in dobrote raznih strožne, usmiljenih sester in duhovnov, katere "usmiljenost" sem prav grenko občutil v štirinajstihdesetih mesecih, ne samo kot zdrav vojak, pač pa tudi kot invalid s prestreljenimi pljuči.

Pridige, blagoslovi, spovedi in spodbujanje duhovnov je bila največja sila, ki je gnala milijone v smrt in bode ter podivjala ljudstvo tako, da se ni ustrašil moriti brat brata. Imel sem priliko videti in slišati, da je vojskovo prekinjalo njih blagoslove in ljubeznivost celo ko je videlo na sebi

raztrgane ude, kar so oni imeli in oznanjevali za sladko smrt. Čas je, ne da več ne moliš, hodiš v cerkev in k spovedi, če si temu naklonjen, pač pa da odpreš oči in zavreš vse ono, kar škoduje tebi in milijonom enakih. — I. M. Šembijski.

Vesti iz Jugoslavije.

Umrli v Ljubljani. — Ferdinand Grobin, sprevodnik električne cestne železnice, 54 let. — Pavel Marija Poljak, sin industrijalec, 2 dni. — Marija Kovačič, zasebnica, 38 let. — Anton Kumšič, zasebnik, 69 let. — Ivana Oblak, tobačna delavka v p. 61 let. — Marija Grebenc, občinska uboga, 76 let.

Rimske iskopine v Ljubljani. — Ob novi Akerčevi ulici, ki bo spajala Sv. Jakob s Triško cesto in bo ena najdaljših ljubljanskih ulic, so zadeli delavci pri iskopavanju temelja za poslopje konfekcijske tovarne g. Derenda, ki bo ena največjih in najmodernejših tovarne te stroke v naši državi, na ostankih starih starih rimskih hišk. Prostor se nahaja na ozemlju starodavne Emona na Mirju.

Po desetih letih iskopanih sodeč, se je nahajalo tamkaj najbrže dvoristiškatrnatnega rimskega hišnega poselitve. Temelj je nizek in sgrajen iz podobnega kamenja, kakor stari rimski zid na Mirju. Pri nadaljnjem kopanju so našli v globljini poldruga metra ostanki tlaka, v katerem so videli črni mozaiki. Na enem kosu je videli tudi bel marmornat pas. Zato bog pa ni raven nobene ornamentike Mar bi dragocenost najdenine znatno povečala. Iste dne so iskopali med drugimi tudi več školjk, ki so jih prinesli Rimljani v Emono a s seboj iz Afrike, masivno bronasto držalo za nož in malo srebrno žličko, kakršne imajo zdravniki in lekarnarji. Velik brenast novec, še jako dobro ohranjen, izvirja iz dobe cesarja Klavdija v prvem stoletju po Kristu. Na prednji strani je cesarjeva glava in napis "Claudius Caesar", na drugi strani pa je alegorija z napisom "Augusta Libertas". Cesar Klavdij je nastopil vladati 41. p. K. po Caligari nasilni smrti in ga je l. 54. po Kristu zastrepila njegova nečakinja in posnežna žena Agripina, ker se je bala, da bi odvel nasledstvo njenemu sinu Neronu na korist svojemu sinu Britaniku. Delavci so našli v globljini dveh metrov na rimski kanal, pri čakovati pa je, da pridejo na dan še druge zanimive iskopine, nake bo mogoče dobiti jasnije sliko, kaj je pravzaprav ležale tamkaj.

O stvari sami, ki je vzbudila med prebivalstvom veliko zanimanja, bomo še poročali.

Ertev pretepa. Pri Sv. Roku pri Sevnici so se fantje stekli. Med pretepom je bil neki Medvedšek iz Ljigarskega Urha tako močno ranjen, da je par dni pozneje umrl v Sevnici.

Zaradi knjige v smrt. — V Pirutu je dijak 2. gimnazijalnega razreda Čedomir Pošć izvršil samomor, ker mu starši niso hoteli dati 20 dinarjev za knjigo. Mladi dijak se je vrge pod vlak ter je ostal na mestu mrtve.

Smrtna kosa. — Umrli je v Smarternem pod Smarno goro 76-letni mestni uslužbenec v pok. Fran Hribar.

Senzacionalna aretacija. Dne 14. oktobra sta bila na cesti pri Črnem Kalu v Istri ustreljena italijanska karabinerja Rippollini in Bua, ko sta se nahajala na svojem službenem potu. Bogodek je med ljudstvom, med katerim sta bila oba orožnika kot dostojna moža priljubljena, izval velik razburjenje in italijanski listi so kmalu pričeli trditi, da gre za političen umor. Tako je uvedena preiskava je dogmata, da je storilec mož s planinskim klobukom in vojaškim plaščem, ki so ga tiste dni videli v okolici. Našli so tudi planinske palice, ki je je storilec pri begu izgubil. Italijanske oblasti so v nedeljo javile našim obmejnim organom, da smatrajo za krivca 23letnega manipulantu Windischgrastova lesne družbe "Salabaz" v Planini Stanka Molka. Molk je bil na to v nedeljo a. retiran. Poročalo se je, da je svojo dejanje že priznal, vendar pa se zagovarja s silobranom. Kakor nam sedaj javljajo, je bil Molk večerj prepeljan v zapora delovnega sodišča in odločno taji, da bi bil on storilec. Kakor čujemo, Molk tudi navaja dokaze in priče, da se dolžnega dne ni mogel nahajati v Istri. Preiskava bo morala doznati, v koliko so italijanske oblasti upravičene.

Meteoriti.

Kakor po navadi.

Volitve v Ameriki, in še posebej predsedniške, so business kakor je naprimer trgovina s grobarji in blagom ali s suho robo. Cela kampanja se vrši po bizniških načelih. Vprašanje kapitala, ki se investira v volitve, je vprašanje zmage. Kandidat ali stranka, ki nima dovolj kapitala, ne sme jemati rizike.

Trusti, korporacije in posamezne trgovine imajo "managerje" ali upravitelje, ravno tako jih imajo politične stranke in "nervodvsi" kandidatje. Upravitelji stare garde so imeli precej posla precej denarja je šlo v "podvzetje". Toda niso se mptili glede rezultata. Osem dni pred volitvami so že šteli glasove in naznanili Coolidgeve zmago.

Bil je dober business. Volitve bo izpadle kakor po navadi. In delavci bodo plačali stroške kakor po navadi.

Imel je družbo.

Dnevna vest se glasi, da je neki 99-letni slepec zadnji terek prvi volil, in sicer Kuščič. Saj ni bil sam. Mnogo milijonov slepcev je padlo v isto jamo.

Finančna stran.

Stara garda se bvali, da je došla 18 milijonov glasov. Njen volilni skled je značil, kakor sama pravi, 18 milijonov dolarjev. Iskal je torej približno 20 centov za vsak glas. Potrošila je več, ampak garde je varam / pokazati čisto račun. Včasih so bili glasovi zelo poorni, danes so menda drugače. Nekaj milijonov volitev je pokupilo, da niso več na prodaj. Tih bo, upam, vsak leto več.

Ohraniti trgovec.

Uredništvo francoskega trgovaškega je izjavilo, zadnji dan pred volitvami, da je njihov list na trgovskem stališču in zato je moral sprejeti politično reklamo republikancev in demokratov. Objavil bi bil tudi oglaš od progresivcev, če bi ga bil kdo dal. Mar mali okultni kramar, da so progresivci tako neumni, da bodo plačevali za reklamo v prestižnem listu, ko so imeli dovolj poštenih listov na razpolago za stonj?

Politično stališče — trgovsko stališče. Vsakemu na prodaj, kdor plača. Kdo je se na prodaj vsakemu, kdor pokaže dolar? Prostitutka!

Ni čuda, da se je moralo uredništvo mizernega lista mizerno opotostiti pred lastnimi pristaji, ki so zahtevali pojasnila glede politične kupnje. Bilo je preveč tudi za katoliške delavce. Morda se jim zdaj zasveti.

Zdaj pridejo nebesa.

Za delavce v Ameriki pridejo zdaj slati časi. Polna tovarna, polni žepi, polni lonci, polno mize!

Tako so vsaj objubljali bovske vov čna volfine kampanje. In vsekdo ve, da kapitalisti drže besede! O yes! Torej obizanalite se, pripravi se na — presenečenja. K. T. B.

Naznanilo.

Indiana Harbor, Ind. — Društvo "Svobodomislicei", št. 522 naznanja bratom in sestram, da se naj v večjem številu udeležijo na društvenih sej. Kot sem poročal že večkrat, ako se kateri član ne udeležuje seje vsaj enkrat v tri mesece, bom postopal po pravilih. Potem naj vsak sebi pripiše, ali bo moral trpeti posledice.

Prosim vse člane, da se udeležijo društvene seje, ki se vrši dne 9. novembra zjutraj na 3611 Park ave. Ukrepiti imamo o več valnih zadevah.

Z bratskim pozdravom! — Jož Ivšič, tajnik.

PIENA NA POŠTI

V Chicagu imajo: Anton Krbovec št. 4543, Brata Šušić, št. 552, O. Gerlak, št. 516, Rudolf Kropac št. 525, Kuprin Peter, št. 526. A. Aleks Mareščin, št. 530. Pismo dobiti na glavni pošti v veži Adams ceste. Poleg tekočih številk povejte kraj, odkoder pismo pričakujete.

Ali vol, kaj trpi veliko število slovenskih delavcev v Ameriki zaradi upornih bolezn? Ali dca občevanja z vlačugami? Ali ne vol, naredi si knjigo "Zajednici", katere dobi pri Knjižarni E. M. P. J.

Podporná Jednota

10

Fr. Gestrin:

Iz arhiva.

Povest.

(Dalje.)

Ko sta stopila Lovro in Pavel v drugo, "gospodsko" sobo, sedeli sta obe hčeri v kotu za okroglo mizo s šivanjem v rokah.

Poleg njiju pa se je pol proti njima, pol proti vходу zibal na stolu mlad mož s malo, plavo bradico in skrbno na čelo počesanimi lasmi iste barve.

Ime mu je bilo Stipko Zgaga, a kaj je bil prav za prav, odgovoriti nam je težko.

Ako le površno opazujemo družbinske svoje življenje, srečujemo se s ljudmi, ki tavajo kakor po temi brez smotra po svetu, ki pobijajo dan za dnem, ne delajo ničesar, poleg tega pa hote največ vedeti in v družbi največ veljati.

Takov je bil Stipko Zgaga.

Ze mlad je izgubil roditelja svoja, ali na srečo mu je še žive la stara teta, vdova, ki ga je dala študirati ter ga potem, uvidevši, da Zgaga in šola nista baš prijatelja, vzela k sebi, da bi ji pokojnega moža nadomestila v lesniški lekar ni.

Zgaga je rad prevzel ta posel, ki je bil po njegovih mislih uprav ustvarjen zanj, kajti od tridesetih dni v mesecu jih je imel vseh tri deset prostih, le kako deževno popoldne je sedel za pisalno mizo in pregledal mesečne račune. A še tega ni storil mnogokrat, kajti teta njegova je bila zelo stara, in znano je, da so ljudje čim starej-

ši, tem prizanesljivejši, osobito, ako so si že prej nakopili dovolj onega, kar imenujemo v vsakolajnem življenju denar.

Ko je Pavel, ki je bil videti nekako domač, predstavil svojega prijatelja, in sta oba sedla k sosedni mizi, nastal je v sobi oni neprijetni molk, ki je navaden v takih slučajih.

Tudi točaja, ki je prinesla gostoma piva, ni prerušila neprijetnega molka.

"To je torej tvoje zatočišče?" vprašal je končno doktor Pavla.

"Da, tu-le je stalni moj sedež," odgovoril je Pavel vesel, da je začel njegov prijatelj pogovor.

Dasi je bil, kakor smo omenili, nekako domač pri županovih, vendar mu danes ni hotela beseda iz ust. Čutil je to in jezilo ga je.

Zdaj pa, ko je pretrgal Kodran molčanje, bil je zopet prejnjši, zgovorni Pavel.

"Izbral sem si to mesto, ker od todi lahko pregledam vso sobo. Sosebno dobro se vidi tja-le v kot, kjer večkrat sedita, kakor danes, ljubezni Vili," nadaljeval je smehljaje se.

"Lovro se je ozrl k sosedni mizi. Mlajša hči županova, Jelica, zardela se je in povedala še niše nad šivanje drobno glavico. Starejša, Olga pa se je naglo ozrla na Pavla.

"Vi se vedno šalite, gospod Sirec, toda utepalo se vam bode to še gotovo," in gisdavo zmajavši z glavo je nadaljevala delo svoje.

"Mari ni res? — Kaj ne, Stefan, da je pri županovih prijetno, kakor v malih nebesih?" obrnil se je Pavel k lekarniku.

Zgaga je zabljnil ježno s očmi. Nikdar ni bil zadovoljen, ako mu je kdo rekel "Stefan", osobi-

to pa ne, če se je to zgodilo v ženski družbi. Ime se mu je zdelo prekmetsko.

Pavel je to dobro vedel, in zato ga je tudi dražil.

"Ako bi ne bilo prijatelja, ne bi bil jaz tu že skoro ves popoldan," odgovoril je smehljaje se Zgaga. A na licu se mu je videlo, da je smeh le slabo prikrival tajno jezo.

"Zato bi ne bil vedno tu, moral si reči," dražil je Pavel.

"Vedno ali ne vedno," odvrnil je Zgaga. "Ali naj samotarim doma?"

"Oženi se! — Lep si, mlad si, teta ti bode tudi toliko ostavila da bodeš ženo in ako Bog da še kaj, pošteno preživljal," šalil se je nadalje Pavel.

Zgaga ni razumel šale.

"Res je, kakor praviš," odgovoril je zdaj popolnoma potolažen, in si z desnico pogladil skrbno počesane lase. "Tudi žena ne bi imela pri meni slabo, ker sem dobrega arca: na rokah bi je nosil in z rožicami ji postiljal."

Zgaga se je ljubezno obrnil k šivalkama.

Jelica se ni, kakor videti, mnogo brigala za pogovor. Olga pa se je nasmihala potihoma.

A ko so se srečale nje oči z ljubezni polnim pogledom Stipkovim, ni mogla kaj, da se ne bi glasno zasmijala.

To je Zgaga nekako osupnilo. Ugriznil se je v ustno in nekoliko prebledel.

"Vi, gospod doktor, prišli ste z Dunaja?" vprašal je Kodrana da bi navl govor na drugo stvar.

"Prišel, ravno kar," odgovoril je Lovro.

"Prišel sem se nekoliko odpočit k ljubeznemu svojemu prijatelju. Zajedno pa kanim po-

polniti svoje znanstvo, kar se še domače naše zgodovine: iz listja ki se buje nakazuje v grajskem arhivu."

"Dolgočasnost živa!" vzdihnila je natihoma Olga proti Jelici.

Mlajša sestra je molčala.

"Prav moje naravi ste, gospod doktor!" hitel je lekarnik. "Tudi jaz vedno iščem in iščem, da spopolnim znanstvo svoje. Osobito me zanima pedagogika."

"In županov eviček," segel mu je Pavel zlobno v besedo.

"Kdo trdi to, kdo?" vprašal je Zgaga razburjen.

"Čim več človek ve, tem več velja," opomnil je Kodran, da bi preprečil kakov neprijeten nastop.

"Prav pravite, gospod doktor!" pritrdjeval je navdušeno učitelj. "Zato se pa tudi ne bojim truda. Vedno in vedno se učim. — A vrhu obilnega dela sem prevzel, daš nerad, še čitalniškega tajnika mesto."

Zgaga je grdo legal. Vsak družabnik čitalnice lesniške bi mogel povedati, kako je Stipko na predvečer in na dan občega zboranja čitalnice moledeval, da so se ga končno usmili in ga res volili v čitalniški odbor.

Imel pa je Stipko Zgaga jako važen vzrok, da je šilil v odbor. Poleg drugih krepostij ga je dičila namreč tudi silna skopost. In preračunal je, da si prihrani na leto dvanaest goldinarjev, ako je v odboru, ker so bili odborniki mesečine prosti. Vrhu tega mu ni bilo treba plačevati vstopnine k veselicam, katere je pred pustom prirejela čitalnica, kar je zopet nelo tri do štiri goldinarje.

"Lepo je od vas, da se tako trudite za narodno našo stvar. Sosebno prav je, da se bavite z vzgojo, in koristno bi bilo, da bi tudi objavljali kake razprave o nji, ker gotovo dobro razumevate svojo stvar," hvalil ga je Kodran z ironičnim nasmehom.

"O razumevam pa, gospod doktor! Domača vzgoja je dobra moja stran. Ali težko je pisati o stvari, v kateri človek nima izkušnje." — In zopet je ljubezno pogledal Olga. — "O vzgoji sem čital mnogo že gimnazijalec."

Morebiti še ne veste, gospod doktor, da sem bil tudi jaz gimnazijalec, da imam izvrstno maturo. Ko pa nisem hotel v bogoslovje, sprla sva se z ranjnim strijem, da mi je odrekel vso podporo. Ker nisem mogel na univerzo, udal sem se v svojo usodo ter postal to, kar sem."

Zgaga je zopet grdo legal. Znano nam je namreč, da se je na gimnaziji srečno priril do tretjega razreda, a da je bila grčinja oni težki kamen, ki se mu je zalil na pot, da je moral kreniti v stran.

Bila je še osma ura, ko sta se

ločila naša prijatelja od županovih, ostavivši se Zgaga pri gospodicih.

Solnce je bilo že za vrhovi in poslednji žarki njegovi so zlečli li na nebu plavajoče sinjvaste oblake. Prijeten hlad in vonjava vspanjajočih cvetov sta se razprostirala po zraku.

S polja in travnikov so se vračali delavci in delavke; čednik je gnil goved a paše.

V stolpu župne cerkve je zvonilo "Ave marijo".

"Čuden človek ta lekarnik," opomnil je Lovro, ko sta prišla iz trga in korakala po cesti ob vnožji hriba.

"Samoljubljen in glup," odgovoril je Pavel. "Ali si ga opazoval, kako se je vedno gledal v zrcalo? Kamor pride, ve si poiskati takakega prostora, s katerega se najbolje vidi v zrcalo."

"Smuča se menda okoli starejših hčere."

"In še kako! A dobil je ne bode. Dekle je petično, stari je ne da, komur si bode. — Ali za njega tudi ni. — Sploh bode vsakdo vesel, kdor je ne doboje!" končal je Pavel.

"Ne umejem te", menil je Kodran.

"Le počakaj, umeval me bodeš še," odvrnil je Pavel nekako nejevoljno, kakor bi se hotel rešiti neprijetnega pogovora.

Doktor pa se ni dal tako preplašiti.

"Mlajša hči je zelo tiha. Niti besedice ni izpregovorila ves čas," dejal je.

"Nič boljše ni od starejših! Tihe vode" — omenil je Pavel malomarno in oddehnil mimogrede z grma drobno vejico.

Korakala sta dolgo molče drug poleg drugega.

Kodran je opazil, da je Pavel slabe volje, in iskal je vzroka temu. A najti ga ni mogel.

Pavel je bil res čmeren. Tretje leto je že teklo, kar sta se ljubila s Jelico, ne da bi o tem kdo vedel, razven njiju. Kar pa je prišel domov, zdel se mu je prejel tako odkritosrčna in udana, deklica vsa izpremenjena.

(Dalje prihodnjic.)

HRIPAVOST

in razdraženje v grlu, ki se kaže tako hitro. Kadar ste hripavi, tedaj rabite

Sovera's Antisepsol.

Kot izpiralo in za grgranje grla je jako uspešen pri pomoči, ki pomaga ublažiti razdraženje, odpraviti hripavost in ozdraviti bolno grlo.

Cena 35c in 50 centov

Vprašajte vašega lekarnara.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA

Božič

se približuje in vsak, ki se spomi svojih roditeljev, otrok žene in rojakov, naj se potrudijo poslati jim

DARILO

za veliki praznik.

Jaz pošiljam denar v Jugoslavijo hitro, ter varno in plačam v

DINARJI ali v DOLARJI

Pišite po cenik.

EMIL KISS BANKIR

133—2nd Av., New York, N. Y.

Prodajam "Sifkarte"

Na vloge plačam 4% obresti

Javni notarski urad!

DA SKUHAŠ DOBRO

VO. PIŠI PO NAŠE

PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, da in vse druge potrebščine. Pošiljamo se preprčljivo, da je doma pri kuhinji vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladčkarjem in v dajalne delavnice damo primerno pust pri večjih naročilih. Pišite informacije na:

FRANK OGLAR.

6401 Superior Avenue, Cleveland

Ivo Šorli:

ZADNJI VAL.

(Dalje.)

In ti nas še zavidaš, nam očitaš, da smo odnesli vse, kar je bilo najboljšega s seboj!

Toda zdaj ni več časa za modrovanje! "Še štirinajst dni!" Ne, ne treba je hiteti, treba delati, treba rešiti vsaj, kar se rešiti da. Pobrat to krvaveče meso, odnesti ga v varen kraj, oti ga pred usodo, ki koraka bliže in bliže. Zdravit, celiti, negovati bo potem še časa dovolj!

Vse sem razumel, vse vem, kaj se pripravlja, vse mi je jasno, kaj je treba storiti!

Dozorelo je, dozorelo do konec! Skoraj bi bilo že preko konec! V kraj ta oklevanja, v kraj klavirno, sebično, grdo tehtanje in premišljevanje!

Gre za življenje človeka, gre za dušo človeka, gre za srce človeka, ki je globoko kakor smrt!

In gre za to rajsko lepo vilinsko telo, za ta sladki obrazek, za ta sočna ustka, za te sijajne, iz višin zdaj toplo luč ličje, zdaj strele sika-joče oči!

Jutri še izvršim, kar izvršiti mi bo zdaj ne samo tako brezkončno lahko, ampak tudi tako brezkončno sladko!

XXXI.

Navale vsemu sem spet čudovito miren. Prav za prav bi moral reči narobe: ravno, ker je dozorel v meni ta sklep, dozorel do zadnje odločne volje, me je objel ta čudoviti mir. Ko sem večeraj proti večeru dokončal prejšnje poglavje svojega "dnevniška", sem odšel na klopico zunaj pred teraso in se zagledal v dolino, tako pokojen, kakor je bila pokojna ona sama.

Tam spodaj so od sadnih dreves samo še jablane v polnem cvetju. Pač pa je tudi na vsakem kostanju nasajenih na stotine belih ali rdečih sved. Ne, to ime velja samo za drevesa, ki so že dovolj daleč — ozrl sem se po tistih nekoliko, ki stoji tik pod mojo hišo, in tam so tudi kostanjevi cveti pravi, resnični cveti; oni, ki so rožne boje, naravnost kraani. Pa mi je prišlo na um, da je pomlad res pravi "detajlist": svojo lepoto prodaja na drobno, v posameznostih, dočim jo razgrinja jesen v prelestni celotnosti. Saj že na dobrih tristo metrov sliva, hruska ali jablana, ki cvete, ni nič bolj, nič manj lepa, nego belkasto oljkovo drevo na jugu — v jeseni vsa ta skladnost kot taka žari na kilometre.

Tudi travnik moraš gledati, uživati od blizu, če nečeš, da ga je zgolj vedra zelenost. Takoj pod mojo klopico se spušča nizdol imajo silno dolgo, skoraj gola stebelca, le na vrhu so jim blesteče glavice. A teh glavice je toliko, da ti oko kmalu ne vidi nič drugega, nego njih zlato, v dirno skupnost zlito neštivilno.

Jezilo me je, da cvetkam ne poznam imena. Kajti naj se bile še tako podobne zlaticam, niso bile slatice. Stopil sem po knjigo in začel iskati. Zdaj namreč mi ne da miru, dokler ne vem, koga in kaj gledam; kakor sem ves čas nad Jakobom ali Krumpakom, kako se pravi ptiču, ki izvržli na tem drevesu ali kliče iz onega grmičevja. Moja pokojna žena se je zelo zanimala za zvezde in tem bolj imeniten se ji je zdel človek, čim več jih je poznal. Nekoč sem ji rekel: "Verjemi, da so tu tudi neke vrste snovi. Kakor da človek ne bi mogel brez te učnosti uživati krasote ponočnega neba!" "Ne tako vsaj!" mi je odgovorila. "Ali ni lepše na promenadi, kjer srečaš vsaj nekaj ljubih mančev, nego če so ti vsi obrasi tuji?" Zdaj, na stare dni, sem prišel sam do te vere.

Ravno torej sem začel iskati po botaniki, ko je stopil izza dreves za hišo Hrast in prisedel k meni.

"Gospod kolega, kaj ne, vi še nikoli niste živeli v kakem trgu?" je začel.

"Ne, tega res ne. Samo v mestu ali na vasi."

"Potem najbrže se niste doživeli večera, kakor sem ga snoči jaz?" je vzdihnil. "Nimate pojma! Sodnik je odšel z noterjem na komisijo, davkar je bolan, vse drugo je oženjeno. In tako sediš čisto sam v gostilni. Sediš, sediš, a naposled ne preneseš več in vstaneš, ali ne bi morda zunaj našel koga kje. Še pet, šest drugih kretem je. Ustaviš se pred vasko in poslušaj. Smrtna tišina. Pogledaš ob robu zaves v notranjost — stranska pramota. Obrneš se in korakaš nazaj. Niti ene duše nikjer. Precej je hiš, ki so že zdaj, ob pol devetih, popolnoma temne, po drugih je v nadstropjih po eno, dve oken slabotno razsvetljenih. Kaj delajo ljudje? Ali že večnoma spe? Ali kaj berejo, si vsaj z govorjenjem poskušajo preganjati čas? Ali jim niti dolg čas ni več? Ali so že popolnoma otopleli? In vmes jih je nekaj, ki so bili po svetu, ki so nekaj živeli!"

"No, in potem? Kaj ste napravili potem?" sem se oglašil, ko je umolknil in dlje časa gledal tako pred se.

"A da. Potem sem šel domov, pet minut pred deveto. Saj ko si v postelji in začneš čitati, si rečeš, da je še najbolje tako. In da prav za prav niti kaj tako hudega ni. Toda preden se odločiš, da že ob ti uri prestopiš prag svoje hiše! Nikoli, pravim, ne pozabim snočnjega večera. Res da ni bilo prvič, ko se nisem vedel kam deti; a ta večer je bil, ne vem zakaj, kar tipičen. Da je komu mogoče vse to naslikati, bi bila puščoba enkrat naravnost utešena. Vraga, celo popivanje in kvartopirjenje je le neke vrste življenje — če se ljudje po takih krajih še temu odvajajo, bodisi da nimajo denarja ali da jih žene ne puste, ako ne že celo celo, da 'misljajo na bodočnost svojih otrok', potem bi bilo res bolje, da se dajo pokopati! A nekateri se poroči prav zato, da bo živeli tako! Manjka samo, da je žena še 'muzikalna' in da igra dunajske valčke zvečer."

Moral sem se zasmiejati. Zakaj zdelo se mi je, da je dokaj živo naslikal, kar je hotel.

"Vi se lahko smejete!" je vzkliknil, sam smehljaje se. "Vi ste filozof, a jaz nisem! In tukaj živeti, je tudi nekaj popolnoma drugega."

"Pozimi bo menda precej isto."

"Nikakor ne! Saj sem bil takrat večkrat spodaj v zdravilišču; tudi preden je začelo prihajati nekaj zimskih gostov. Pa sera občutil, da je ostalo še v tistem miru nekaj od čumnega življenja, ki je valovalo tod poleti, in da veje iz njega nekaj širokega sem v to tišino. Bolje porečem: občutil sem, da je vse to samo nekaj odmor, zastoj. Tudi vas je boljše; njen pokoj je naraven, zato blagodejen, lep — tak trg pa ni ne ptič, ne miš!"

"Kako lahko si pomagata!" sem se nasmehnil. "Vlak vozi sedaj ravno v pravih urah gor in dol — izberite si eno izmed mojih praznih sob in se tam nastanite, kakor da ste doma! Mene bo le veselilo, a motili me ne boste prav nič: kadar se mi ne bo ljubilo, se bom že znal umakniti."

Malo osuplo me je pogledal in še malo besed sem in tja je bilo treba, pa je bilo domenjeno, da od jutri dalje pride, kadar se mu bo hotelo.

Kamaj pa je odšel, se je zbudilo v meni nekako občalovanje, kakor da sem se prenačil. Kaj pa... kaj pa, če pride ona in morda že v kratkem času za vedno sem gor?... Vem, dečko bi se takoj odstranil. Mogoče in nagrobo celo brez besed, da ne bi bilo treba niti najmanjše hinavščine... Zakaj da potem ne bi mogel ostati, se razume... Ko še skoraj pravim nisem bi mogel — mlad človek ob mladi mačehi in — starem očetu... Toda nekaj mučnih trenutkov bo le tam okoli, ki jih naposled ne bi bilo treba. Če človek namreč ne bi bil tako, da se da zavesti kar premu občutju...

(Dalje prihodnjic.)

Novi pravilno izbrani NAOČNIKI ZASTONJ

na poskušanje

1924

Ne pošiljajte denarja, ne vnosite čista denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

Ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja, ne pošiljajte denarja.

KLOBASE

take kot si jih more srce poželeti. To klobase so sedaj boljše kot še kdaj prej, so prava delikatosa, katerim ni para, čim več jih pojedete, tem bolj se vam dopada, vsaj tako trdijo in mi pišemo moji tisočeri odjemalci krišem Amerike.

Cena 35 funt. Pošljem od 5 funtov naprej. Poština plačana ako je denar poslan s naročnino. Po C. O. D. ali poštne povzetju pa vsak sam plača poštino. Pišite in pošljite naročilo na:

Joseph Leakovar,

610 — 14th Street, Racine, Wis.

Na shok Shok, harmonika.

Na shok Shok, harmonika.

Na shok Shok, harmonika.

Na shok Shok, harmonika.

Na shok Shok, harmonika.

Na shok Shok, harmonika.

Na shok Shok, harmonika.

Na shok Shok, harmonika.

Na shok Shok, harmonika.

Zopet nove Slovenske Victor plošče. Vse po 75c.

77289 Veseli družni polka.

77428 Polka Masurka. Harm. a goši.